

ОБЩЕНИЕТО СЪС СВЕТИЯ ДУХ

“Като изпросихме единство на вярата и общение със Светия Дух, нека сами себе си и един други и целия наш живот на Христа Бога да отдадем” (дяконски възглас)

В този възглас има две неща, за които молим – първото е единството на вярата, а второто общението със Светия Дух. Това са двете необходими неща, за да бъдем реално членове на Църквата. Първото е да имаме обща вяра, единство на вярата. В Църквата не може всеки да вярва каквото си иска. Много пъти виждаме хора, които казват: “Аз това не го вярвам! Не го приемам, както Църквата го казва! Имам това мнение по този въпрос, което е обратно на мнението на Църквата”.

Или: “Това е фанатично, то е за фанатиците! Не е точно така!”

И всеки говори и тълкува различните въпроси, тоест различните учения на Църквата, както си иска. Това е изключително опасно и неприемливо, защото учението на Църквата, както казахме много пъти, не е обикновена философия, не е философия или приемане на определени теоретични истини, а е опит, метод, изцелителен метод, който се прилага върху човека. Ако например отидеш на лекар и той ти развие някаква теория за твоето здраве, например ти каже, че за да се почувстваш добре, трябва да правиш тези неща, да внимаваш с тези храни, да избягваш едно или друго, а ти му отговориш:

– От нещата, които ми каза лекарят, ще избира няколко. И няма да пия всички лекарства, а само тези, които ми харесват, и не когато ми каза лекарят, а когато аз искам!

Разбирате, че резултатите ще бъдат непременно отрицателни. В най-добрия случай няма да имаме полза, а в по-лошия може да се стигне и до смърт – ако стигнем до крайности.

Същото става и когато влизаме в Църквата, но не приемаме нейното учение. То е метод, който води човека до обожение. Ако този метод не се приложи, тогава няма да имаме резултати и затова виждаме хора, които години наред ходят на църква, но нямат практически резултат в живота си. И ние се питаме, питат се и останалите хора:

- Добре де, ти толкова време ходиш на църква и къде е резултатът? Тоест, животът ти не свидетелства, че живееш в Църквата.

Защо става така? Питаме се, защо ни се случва това, защо не виждаме резултат от влизането ни в Църквата. Нима Църквата е немоцна? Нима е лъжливо словото на Бога, Който свидетелства за автентичността на истината, на опита на Църквата? Разбира се, че не, но ние не сме приели напълно методологията на вярата на Църквата. Както казват отците, Православието означава и Праводействие. Правилното действие идва от правилната вяра, от правилното мислене, от правилното учение. Това е основно нещо – човек да постъпва правилно, но за да постъпва правилно, трябва да вярва правилно. Не знам дали лесно можем да разберем това нещо, но знаете, че ересите за това са смъртоносни, защото всъщност се целят в спасението на човека, в провала на човешкото спасение. И затова Православието е строго по отношение на вярата, именно защото изповядва и свидетелства за резултатите от верността на нейния метод. Това важи за догматите на вярата – вярата ни в Бога, в Света

Троица, в Света Богородица, в светците, в Църквата – дори и в практиката на Църквата, тоест в метода на нашата лична борба. Не можеш да кажеш: “Искам да се подвизавам духовно”, но въпреки това да не искаш да го правиш. Например някои казват:

- Аз ходя на църква, но не приемам, че трябва да ходя в неделя. Отивам в някой параклис, в някоя църква извън града, в друг ден, сам, паля си свещ, седя 5-10 минути, моля се и си тръгвам. За какво да ходя в неделя?

Или:

- Защо да ходя да се изповядвам? Не мога ли да го кажа пред една икона?

Или:

- Защо да постя? Не мога ли да постя един ден, когато аз искам? Защо в петък? Да постя в събота! Във вторник! Защо да пазя всички тези подробности в Църквата, които – често и сами казваме – са формализъм и фарисейство?

Практиката на Църквата обаче показва, че, за съжаление, когато не е спазена строго тази методология на изцелението на човека, която ни е предадена в Църквата, резултатите винаги са погрешни. Нещо върви накриво и виждаме, че човекът не се изцелява. Както когато лекарят предписва цялостно лечение и вижда, че болният не оздравява и проблемът продължава да съществува. Но за да съществува проблемът, нещо не е било приложено както трябва, нещо има в този човек.

И представете си, колко повече това важи за духовното здраве на човека, защото тук говорим не за лекарства и хапчета, които имат и странични ефекти, а за Божията благодат. И тъй, когато влизаме в Църквата и въпреки това виждаме, че нищо не се променя в нас, тогава започваме да се безпокоим и да се питаме какво става. Какво става? Нещо не сме приели, не сме обърнали внимание. И знаете ли, опитът на отците разкрива една аксиома в духовната война, която гласи: **това, срещу което не се борим, не може да бъде изцелено**. Тоест това, с което човек не се бори, от него и не може да се изцели. Затова понякога при духовно напреднали хора, много напреднали, виждаме човешки дребнавости, човешки несъвършенства, и казваме ама как е възможно този човек с такова духовно знание и въпреки това да има това несъвършенство, тази дребнавост? Причината е, че навярно не му е обърнал внимание, за да воюва с него или понякога самата Божия благодат оставя – това е факт – и при съвършени хора има човешки несъвършенства, за да се вижда човешкото безсилие.

Обаче при нас, които сме на стадия на борбата, става първото – не искаме да приемем или не сме установили точно огнищата на зараза на нашето душевно здраве.

Така оставяме болно онова място и не се борим да го излекуваме. Например ни бори сребролюбие, можем да се молим, да ходим на църква, да постим, да ходим на бдения, да четем по цял ден духовни книги, да не сме светски хора, но да имаме сребролюбие, боледуваме от сребролюбие. Не се борим с него. Е, след като не се борим, то не се и изцелява и остава там. И виждаш хора, които са в храма, духовни хора и въпреки това да страдат от страстта на сребролюбие или славолюбие или да се засягат лесно или да са подозрителни и хиляди неща, които са като печат върху нашия живот. Разбира се, те не могат да бъдат оправдани,

защото, ако кажем, че Бог е виновен, тогава прехвърляме вината върху Бога, докато **Бог е съвършен Лекар**. Ние сме виновни, ние не оставяме Бога да действа. И много повече, ако започнем да се правим на умни и да тълкуваме Евангелието съгласно нашето мнение. Там направо ти идва да си скубиш косите. Слушаш някакви теории и обяснения - леле-мале! Казваш му:

- Абе, чедо, така казва Евангелието!
- Да, ама аз го тълкувам, че е еди-как си! Когато четем думата "демон" или "сатана", сатаната не е сатаната, а е зла идея, зла енергия.

Духовни безсмислици са това. Е, ако не подредиш нещата правилно в себе си, няма да постигнеш и правилен резултат. Нормално е. Ако мислиш, че сатаната е една идея, тогава какво ще правиш, ще станеш един морален човек, който трябва да се бори със зли идеи. И ще си пълен с добри идеи, ще станеш добър идеолог, но никога няма да станеш православен християнин. Затова, влизайки в Църквата, трябва да се смирим, да смирим нашия дух, да смирим горделивия ум, който отсъжда за учението, но не с цел да го приеме, а отсъжда и взема от него каквото иска, а останалото го хвърля. Или дори използва извънцърковни методи; за съжаление, хиляди неща съществуват сред нас, а да не го говорим за еретиците, които естествено са достойни за оплакване люде, защото са се откъснали от животворящата плът на Църквата и остават мъртви вече далеч от единството на вярата на Църквата. Известно е, че в Светата Евхаристия участват и присъстват само членовете на Православната Църква, в нея не е позволено да участва еретик и схизматик.

Тук искам да кажа, че както ереста не позволява съвместна молитва и причастяване, същото нещо важи и за схизмата. С други думи, когато някой човек по каквато и да е причина се откъсне от Църквата, не по догматически, а по канонически причини и каже: "Не искам да съм с тази Църква!" и създава друга църква, както направиха старокалендарците, които сметнаха, че календарът е въпрос на вярата - отсякоха са се от останалите Православни Църкви и станаха схизматици. Така те вече са извън Църквата и Църквата не ги приема в евхаристийно общение, нямаме евхаристийно общение със старокалендарци, имам предвид тези, които са в Кипър и Гърция, - по стария календар служат и на Света Гора, в Йерусалимската Патриаршия, в Русия, които са Православни църкви, но това няма връзка. Имаме светотайнствено общение с всички Православни църкви и това има значение за нас. Това дали сме с 13 дена напред или назад няма връзка. Общението на вярата едновременно е и общение в св. Евхаристия. От момента, в който нямаме евхаристийно общение - тоест не се причастяваме със св. Тайни и не ги приемаме - те са схизматици и извън Църквата.

Това е първият момент. Второто е общението със Светия Дух. Можем да кажем, че първото засяга нашия практически живот, т.е. да вярваме в това, което Църквата вярва, да приемаме това, което Църквата приема, да се предаваме на изцелителния метод на отците и на Църквата, а второто е да имаме общение със Светия Дух. Мога да кажа, че второто е резултат от първото. Когато правим всичко, както трябва, тогава общуваме със Светия Дух. Общението със Светия Дух не е нещо абстрактно, а реално, онтологично, екзистенциално. Когато общуваш със Светия Дух, разбираш, че в теб се канализира тази енергия на Светия Дух, не може Светият Дух да идва и ти да не го разбираш; това се вижда и действа в нашата душа по разнообразни начини. Светият Дух действа всеки път, както Той иска и възпитава душата на човека, учи я, увещава я,

възпитава я, укрепва я. Един път Той ѝ дава умиление, друг път радост, друг път – скръб, друг път – сладост, друг път – болка, всеки път каквото е нужно, за да може душата да се наслади на своето здраве. Дори можем да кажем, че реални членове на Църквата са тези, които имат това общение със Светия Дух. Тези хора, които общуват със Светия Дух и Той действа в тях, са живи членове на Църквата. Както в тялото – когато кръвта се движи, и членовете са живи, а когато спре движението на кръвта, тогава онзи член е мъртъв.

За съжаление, същото става и в Църквата. Всички сме кръстени в името на Света Троица и сме членове на Църквата, но как реално сме членове на Църквата? Такива са онези, които имат общението със Светия Дух, те са Христови членове, храм на Светия Дух, те са тези, които чрез единството на вярата и практическа борба са станали храм на Бога и в тях обитава Светият Дух, Бог действа в тях и целият човек – душа и тяло – се движи, функционира и действа чрез Светия Дух. Така в св. Литургия молим да станем съобщници на Светия Дух. Целта на християнския живот е придобиването на Светия Дух, казва един велик светец на Църквата – св. Серафим Саровски. Ако не придобием Светия Дух, тогава сме още младенци, още сме на нравствено равнище, всичко, което правим, са нравствени добродетели, а не онтологични. Ние сме добри хора, правим добри дела, ходим на църква, изпълняваме така наречените наши религиозни задължения, тоест всичко става изпълнение на задължения, но в същност това са мъртви неща. Всяко нещо, всяко действие, което не е причастно на Светия Дух, е мъртво, колкото и да е добро. Затова виждате, че добрите дела не са мярка за сравнение. Мнозина казват:

– Защо да не съм масон? След като правят добри дела! Не правят ли добри дела? Защо да не съм член на Лайънс? След като правят добри дела и знам ли още какво. . .

Каква е разликата между едното и другото? Каква е разликата между добрите дела на всички тези организации и добрите дела на Христовата Църква? Разликата е следната – Именно тогава чрез делата стигаме до придобиването на Светия Дух. Докато извън Църквата добрите дела са самоцел. Вършим добри дела, защото сме добри хора и трябва да сме добри, социални. Всички, които участват в тези добри дела, по-скоро плуват в един океан от тщеславие, човеоугодничество и гордост. Защото виждате, че всички тези движения вършат добри дела, но не отсъстват табелите, както и снимките на първите страници във вестниците, че еди-кой си клуб е дал толкова и толкова там и организира това парти и раздаде тази храна. Е, това са неща, които не са приемливи от православния дух на Църквата. Затова трябва да знаете, че Църквата не е благотворително сдружение, не е дружество, не е организация, не е система, не е идеология, не е философия, а Христово Тяло. Влизайки в нея, се засаждаш в Христовото Тяло, ставаш Христов член, ставаш храм на Светия Дух, ставаш жител на друго царство, преминаваш от настоящите към невидимите и вечни неща и си човек с друг живот, по друг начин мислиш и се движиш. Затова Църквата няма никаква връзка с тези неща, не ги приема. Затова делата не са критерий, а вярата, докато самите дела са резултат от вярата.

По време на ектенията свещеникът се моли със следната молитва:

„На Тебе поверяваме целия си живот и надежда, човеколюбиви Владико, и просим, и молим, и умоляваме: удостой ни да се причастим с Твоите небесни и страшни Тайни на тази свещена и духовна трапеза с чиста съвест, за опрощение на греховете, за прошка на съгрешенията, за общение със Светия Дух, за наследяване на небесното царство, за дързновение пред Тебе, а не

за съд или за осъждане”.

Това е свързано и сходно с увещанието на дякона да оставим всичко в ръцете на Бога. Знаете ли, колко велико нещо е, особено днес, човек да разбере това, молейки се, да остави в ръцете на Бога целия си живот и надежда? Да стигне дотам, че да каже на Бога:

- Боже мой, оставям целия си живот в Твоите ръце! И не само живота си, но и надеждата си!

Не само това, което сега ме занимава, а и надеждата ми за всичко, което ще дойде. Това нещо, тази вяра, тази молитва е мощна основа, много мощна основа, върху която строиш целия си живот и която с нищо не може да бъде разклатена. Сякаш си попаднал в море или океан, пълен с вълни, бури и опасности и внезапно намираш мощна скала, която с нищо не може да се поклати, покачваш се на нея и вече чувстваш абсолютна сигурност.

Нашият живот е един океан, всички знаем това и възрастните още повече, защото, докато човек расте, разбира, поема удари, разочарования, рани, натиск, хиляди неща едно от друго по-трагични, които никога не сме си помисляли. Срещаме толкова много затруднения, че животът ни наистина е едно море от скърби. Писанието уподобява тази земя на долина на плача, така се казва, като долина, като поле, място на плача. Мислите ли, че някога е съществувал или съществува човек в света, който да не е изпитал болка? Не е възможно. Нито един човек. Всички, най-богатият човек, най-щастливият, и той е изпитал болка, и ако никога не е изпитал, ще изпита в часа на смъртта си. В часа на смъртта, където стоиш пред края и не ти остава нищо, може би няколко секунди и виждаш как всичко около тебе рухва, как свършва, как животът ти е заплашен, твоето съществуване, каквото си построил, придобил, каквото си имал и нямал, всичко свършва, в онзи час човекът вкухва горчива чаша и е нужна голяма сила, голяма предварителна подготовка, за да посрещне часа на смъртта. Ако кажем, че някой човек е прекарал целия си живот в щастие, то часът на смъртта ще го опровергае и ще го разочарова, ако в този живот той е възложил на друго място своята надежда и сила.

Много пъти съм ви казвал, че заповедта на Бога всъщност е една - първата и единствена заповед - да възлюбиш Бога с цялото си същество. От момента, в който не осъществяваме това, имаме странични действия. Виждаме да ни души безнадеждност, да се задушаваме, да стигаме дотам да желаем своето себеразрушение, защото сме се разочаровали от това, което е около нас, и от най-благородните неща - нашите деца, мъж, здраве, къща. Тогава какво става? Тогава се отсъжда на кого сме отдали цялата сила на нашето съществуване, дали сме спасили Божията заповед, и ако е така, тогава да знаете, че с голяма сдържаност и търпение посрещаме всичко, издържаме, не се отчайваме, защо? Защото не сме се надявали на някой човек, дори това да е нашият съпруг, дете или нашето аз, а сме възложили нашата надежда в Бога и Бог е Единственият, Който никога не разочарова човека, не само не го разочарова, а и остава единствената негова надежда. И дори в часа на смъртта му Бог е единствената надежда, която не изчезва, а става по-мощна, докато всичко останало - в часа на смъртта - остава безучастно. Кой може да ти помогне? Нито детето ти, нито съпругът ти, нито твоето аз, нито парите ти, нито положението ти. Ако ще и президент на Америка да си. И ти ще умреш, както умира последният човек, никой не може да те спаси. Пръсни колкото милиона искаш, нищо не става. Ще минеш през този час и тази врата, която ще те отведе гол и немощен пред Бога. Само Бог в онзи час може да помогне на човека и нищо друго. Затова Бог е нашата непосредствена надежда, надеждата, която никога няма да ни посрами и няма да ни остави.

Така, когато човек преживее тази вяра, знаете ли колко уютен става неговият живот след това? Много уютен, той не се ужасява, не се страхува, от какво да се страхува? Казали на св. Йоан Златоуст – знаеш ли, царицата е много зле разположена към тебе, защото си я изобличил и ще ти причини голямо зло! И той казвал: “Какво ще ми направи? Какво може да ми направи? Не се страхувам от нищо, само от едно нещо – от греха. От греха трябва да се страхувам, защото грехът може да ме отдели от Бога, както казва Христос – не бойте се от ония, които убиват тялото, а душата не могат да убият; а бойте се повече от Оногова, Който може и душата и тялото да погуби в геената (Мат. 10:28)”. Тоест да се страхувате от греха, който може да ви доведе до вечна гибел, другите неща нищо не значат. Така или иначе настоящите неща са преходни, суетни, тленни, каквото и да правиш, не можеш да ги запазиш.

Тези дни дойде мой познат и ми каза следното: “Тези дни бях на официален обяд и имаше различни официални лица. Сред тях беше и един господин – който има телевизия, може да има и радио, не зная, но има телевизия, която има голямо покритие. Той ми каза, и ми го каза ужасен и наскърбен, че, отче, знаеш ли, внимавай, че сега само да свърши скандала с Лимасолския митрополит (става въпрос за предишния Лимасолски митрополит, тъй като по това време настоящият митрополит Атанасий е бил архимандрит и игумен на манастира Махера), ще започне с тебе! И ще те принуди да напуснеш Кипър! И ще спре твоите беседи! И сме готови, само да приключим тези скандали, с които се занимаваме, да се захванем с него!”

Аз му отговарям: “Златна възможност за реклама!.. Факт е, че отдавна не са ни рекламирали. Какво ще ми направи? Кажу ми отсега да започне! И ти да не се тревожиш. Сега, докато е рано. Какво ще ми направи? Ама какво очакваме в този свят? Нима ще ставам депутат и ще загубя моите привърженици? Дано да успее да накара всички да се отвърнат от мене и да оставят главата ми на мира! Когато не очакваме нищо от този свят, не чувстваме никакво безпокойство. Какво може да направи един човек? Мислим, че сме всесилни.

Един човек казваше – имаш благословия да ме обвиняваш! Където искаш, както искаш и когато искаш! Не се колебай! Да нямаш никакви угризения на съвестта! Напълно си свободен да правиш каквото искаш. Знаете ли, такъв е пътят ни в този свят, такива са нещата. Ние и всеки от нас, където се намираме, не можем да приемем манталитета на този свят, за да отречем нашата ипостас. Казваме за себе си, ако преди 100-150 години живеехме тук, в тази страна, или ако утре ни завладеят турците, какво трябва да правим ние, свещениците, да се потурчим и да не говорим Божието слово, защото турчинът ще се разгневи? Ако живеехме в Русия преди десет години или в Албания или в тези страни, където е имало гонение срещу Църквата, какво трябваше да правим? Да затворим устата си и да не говорим Божието слово, защото другите ще се подразнят? Такова е естеството на нещата, това е нашият път. Няма друг път, това е нашият път – ще минем по този път, но тези неща не могат да ни сломят, нито да ни уплашат. Защо? Защото ние имаме превозно средство, което се издига над облаците, както самолетът, който се издига над облаците и каквото и да правиш, той не участва в бурята. Той лети над, а не под облаците. Знаеш, че има виелица, но тя не те засяга.

Сещам се за един добродетелен човек. Някакъв журналист всеки ден пишеше срещу него, пишеше, пишеше, пишеше, постоянно. Един ден се срещнаха и той му каза:

- Виж, чедо, стига стреля по мене! Сякаш стреляш срещу мъртвец, само си прахосваш куршумите, нищо не ми става.

Стреляй по един труп колкото искаш, нищо няма да му стане. Какво да му стане, той е мъртъв, нищо не очаква от тебе. Защо? Защото има надеждата си в Бога. Така и ние, ако в живота се уповаваме изцяло на Христос, тогава не очакваме нищо от хората, не се страхуваме от абсолютно нищо. Каквото и да стане около нас, то не може да отнеме от нас тази убеденост на мира, който извира не от това, че хората ни хвалят, а защото се надяваме на Бога. Виждате, че мирът на света се крепи върху определени дадености, тоест казваме, че за да имаме мир, не трябва да има война, животът ни не трябва да е в опасност, да не ни заплашват, да не завладеят родината ни, да не живеем всеки ден с тревогата от някакъв взрив, война, трус, болест, и така да имаме мир. Това обаче не важи за църковните хора. Църковният човек не зависи от външните обстоятелства. Мирът на Божият човек зависи от това дали Христос е в него. Ако е в него, има мир, защото Самият Христос е нашият мир. Външно може нищо да не е в наша полза, да има война, робство, плен, натиск, гонение, смърт, но вътрешно да имаме мир и това е реалният мир на човека, както и реалната свобода на човека.

(Следва продължение)

„Беседи от митрополит Атанасий Лимасолски“

Превод: К. Константинов